

MEKKE'DEN MEDİNE'YE: PEYGAMBER EFENDİMİZİN CÖMERTLİĞİ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

*Elhamdu liallâhi-lleżî haleka-ssemâvâti
vel-arda vece'ale-zzulumâti ve-nnûr. Sümme-
lleżîne keferû birabbihim ya'dilûn. Huve-lleżî
halekakum min tînin sümme kadâ ecelâ(en)(s)
ve ecelun musemmen 'indehu sümme entum
temterûn. Ve huvaallâhu fî-ssemâvâti vefî-l-
ard(i)(s) ya'lemu sirrakum ve cehrakum ve
ya'lemu mâ teksibûn(e). En'âm Suresi 3 üncü
ayet*

Sadakallâhü'l-azîm.

*Eûzübillâhi's-semî'l-alîmimine's-
şeytâni'racîm*

Bismillâhirrahmânirrahîm.

*Huva(A)llâhu-lleżî lâ ilâhe illâ hu(ve)(s)
'âlimu-lğaybi ve-şşehâde(ti)(s) huve-
rrahmânu-rrahîm(u). Huva(A)llâhu-lleżî lâ
ilâhe illâ huve-lmeliku-lkuddûsu-sselâmu-
lmu/minu-lmuheyminu-l'azîzu-lcebbâru-lmu-
tekebbir(u)(c) subhâna(A)llâhi 'ammâ yuş-
rikûn(e). Huva(A)llâhu-lhâliku-lbâri-u-lmu-
savvir(u)(s) lehu-l-esmâu-lhusnâ(c) yusebbihu*

*lehu mâ fî-ssemâvâti vel-ard(i)(s) vehuve-
l'azîzu-lhakîm(u). Haşr Suresi 22-24. Ayet*

Sadakallâhü'l-azîm.

*Sübhâne rabbinâ rabbi'l-izzeti ammâ
yesifûn. Ve selâmün ale'l-mürselîn. Ve'l-
hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn.*

*Rabbenâ tekabbel minnâ ibadatine ve's-
tecib de'avâtinâ bi-hürmeti esrârı sureti'l-
Fâtiha.*

a. Peygamber Efendimizin Minberi ile Hücre Arasındaki Olay

Bismillâhirrahmânirrahîm.

*el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-
salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne
ve'l-âhirîne Muhammedini'l-Mustafa
Mahmûdi'l-Muhtâri'l-Emîn ve alâ âlihî ve
sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yev-
mi'd-dîn.*

Emmâ ba'd:

وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنِّي لِأَخِرُّ فِيمَا بَيْنَ مَنبَرِ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ
مَغْشِيًّا عَلَى فَيْجِيءُ الْجَائِي فَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى عُنُقِي
وَيَرَى أَنِّي مَجْنُونٌ وَمَا بِي مِنْ جُنُونٍ مَا بِي
إِلَّا الْجُوعُ

*Ve an muhammedi'bni sîrîne an ebî hü-
reyrate radiyallahu anhu kâle; le-kad raey-
tûni ve innî le-ehirru fî-mâ beyne minberi
rasûlillâhi sallallahu aleyhi ve selleme ilâ
hücrati âişete radiyallâhu anhâ mağşiyyen
aleyhâ ve yecîü el-câî fe-yed'u riclehû alâ
unikî ve yerâ ennî mecnûnün ve mâ bî min
cünûnin ve mâ bî ille'l-cûi.*

Revâhü'l-buhârî rahmetullahi.

İmâm Buhârî hazretlerinin rivayet eylediği, Ebû Hüreyre radiyallahu anh'ın rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfin metnini okuduk. Riyâzü's-Sâlihîn 501inci hadîs-i şerîfi.

Diyor ki Ebû Hüreyre radiyallahu anh.

Le-kad raeytüni. Ben kendimi gördüm kesin olarak, kesin bir olay olaraktan biliyorum kendimi gördüm ki;

Ve innî le-ehirru. Ben pat diye yere düşüyordum.

Fî-mâ beyne minberi. Resûlullahi sallallahu aleyhi vesselame Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa hazretlerinin minberi ile *ilâ hücrati âişete radiyallahu anha*, Hz. Âişe'nin hücresi arasında, minberi ile hücresi arasında, *mağşiyen aleyhâ*, bayılmış olarak, baygın düştüğünü biliyorum, görmüşümdür, kesin olarak başımdan geçmiştir bu olay ki, mimberle şey arasında Hz. Âişe anamızın mescidi arasındaki yerde, burası gene mescid oluyor yani, mescidin içinde o arada yere düşmüşümdür.

Ve yecîü el-câî. Gelen birisi geliyor idi. *Fe-yed'u riclehû.* Ayağını koyuyordu. Ayağı onunki boynuma. *Ve yerâ ennî mecnûnün.* Beni çıldırdı sanıp, delirdi sanıp, ayağını benim boynuma vuruyordu.

Ve mâ bî min cünûnin. Hâlbuki bende hiç bir delirme, mecnunluk bahis konusu değildi.

Ve mâ bî ille'l-cûi. Ancak açlıktan böyle düşmüştüm. Biliyorsunuz Peygamber Efendimizin mescidi işte bu büyüklükte bir şeyse belki bundan biraz daha büyükse, minberi ile minberi buradaysa Hz. Âişe anamızın hücresi de kapıda sol taraftaydı, bu arada yani, minberimle evimin arasında.

Ravdatün min riyâdı'l-cenneti.

Cennet bahçelerinden bir bahçe vardır diyor Peygamber Efendimiz, yani orası cennet bahçesi aynı zamanda. Gözünün kapakları kalın, basireti olan görür bilir. Orda Ebû Hüreyre düşüyordu, cin çarptı galiba, delirdi galiba diye gelip ayağını gelen kişi benim boynuma basıyordu yani, zıplayıp kalkıp da ani bir şey yapmasın falan diye. Usûl müdür nedir ayak basmak?

Diz çöküp böyle elle tutmak falan değilde, beni deli sandığından öyle boynuma ayağını basıyordu gelen bir kişi. Hâlbuki benim deliliğim falan yoktu açlıktan başka bir şey değil beni düşürten. Aç olduğumdan düşüyordum.

Daha evvelinde 500'üncü hadîs-i şerîfi bir geniş zamanda okuyalım 500.

**b. Rehin Verilen Zırh ve Cömertlik:
Peygamber Efendimizin Hayatından
Bir Kesit**

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ فِي ثَلَاثِينَ
صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ

Ve an âişete radiyallahu anhâ.

Âişe-i Sıddîk'a validemizden. Ebû Bekir Sıddîk'ın kızı Hz. Âişe anamızdan rivayet edilmiş.

Gâlet. Dedi ki Âişe anamız;

Tüvüffiye resûlullâhi sallallahu aleyhi ve selleme ve dır'uhû merhûnetün 'inde yehûdiyyin fî selâsîne sâ'an min şa'îrin.

Müttefekun aleyh.

Peygamberimiz Muhammedi Mustafa sallallahu aleyhi vessellem Efendimiz vefat etmiştir.

Ve dır'uhû merhûnetün 'inde yehûdiyyin.
Zırhı bir Yahudi de rehin vaziyetteyken.

Fî selâsîne sâ'an min şa'îrin. Arpadan 30 sa' ödünç arpa aldığı için, zırhı orda rehin iken

vefat etmiştir Peygamber sallallahu aleyhi vessellem Efendimiz.

Bir sa' ne miktar olduğunu bilmiyorum. Diyelim ki şöyle bir miktar, yani şu andaki şeyini bilemeyeceğim. Eskiden böyle ububat ölçüleri benim küçüklüğümde köyde, urub, şinik, kile böyle bir takım ölçeklerle ölçülürdü, böyle şeyleri vardı, onu doldurup silerdin silme, işte bir şinik verdim sana, bir urub verdim diye. Urub, rubu' kelimesinden geliyor yani dörtte biri. Şinik biraz büyük böyle büyük bir tencere gibi, urub biraz böyle çok küçük tencere gibi. Buğdayları falan böyle ölçerlerdi doldururlardı içine, şöyle silerlerdi, ortasından bir teli olurdu, yayılmasın bayılmasın diye şey kenarları, şeyden elek gibi etrafı ince tahtadan, altı kapalı, urubu getir ölçü alacak borç verecek. 30 yani 30 tanesi bir çuval mı eder neyse artık bizim ölçeklerimize göre borç almış.

Peygamber Efendimiz fakir mi?

Hayır. Eline çok para geçerdi. Çok imkân geçerdi. Yani eğer ayırsa kenara çok rahat yaşardı Peygamber Efendimiz. Amma eline sabah geçeni akşama kadar dağıtırdı. Akşama evde bir şey bulunmaz. Akşam geleni orada dağıtırdı

sabaha bir şey bulunmaz, dağıttığı için. Dün nasıl ensarın geldiğini içeri girerken yolunu kestiğini okuduk, fakir, millet aç, yiyecek yok, hatta bir keresinde Fatımatüz Zehra validemiz, anacığımız, Hz. Ali radiyallahu anh efendimizle beraber geldiler elleri yara olmuş, dediler ki ellerimiz yara oldu baba, Peygamber Efendimize ellerini gösterdiler yara oldu ellerimiz. Ev işi yapmaktan, kuyudan su çekmekten, bilmem değirmen döndürmekten, el değirmeni döndürmekten ellerimiz yara oldu. Yara olur ha, ben el değirmenini de bilirim.

Bilmiyorum sizler gördünüz mü?

Şu kadar taş, sabit orta direkli bir taşın üstünde dönen dişli bir taş, bir deliğinden şey konulur, galdur guldur, galdur guldur böyle dönerken oda sallanır. Böyle bir üstteki taşın böyle bir oluğu şeyi vardır, böyle çevirirsin buradan buğday girer şuradan biraz parçalanmış bulgur olarak çıkar falan yani, öğütmek için, el değirmeni. Asıl değirmen köyde yoktu, üç günlük yola giderlerdi çuvalları alıp, üç gün nöbet tutarlardı orda sıra kuyruk olduğundan ondan sonra gelirlerdi, 6 gün sonra gelir. Evet,

işte buğday un oldu. Böyle zorluklar içinde, ellerini gösterdiler, yara oldu elimiz, bize şu harpten gelenlerden bir köle versen hizmetleri o yapsa hizmetçi.

Köle o zaman ne işte kullanılıyor?

Hizmette. Şunu getir bunu getir, şunu yap bunu yap. Dedi ki; veremeyeceğim, var köleler var ama veremeyeceğim. Çünkü onları satıp parasıyla ashabı suffeyi geçindirmek istiyorum. Mescitte bir sürü kalabalık insan var. 70 kişiden 400, 500 kişiye kadar çıkardı bunlar. Devamlı yatanlar vardı. Sofa denilen kısımda mescitte. Peygamber Efendimizin hücrelerinin arka tarafına rastlayan yerde, mescidin böyle kapalı yerinde devamlı yatanlar vardı, gelip gidenler vardı. Ebû Hüreyre ashâb-ı suffe'den radiyallahu anh ecmâin, onlar aç olduğundan köleyi satacak, arpa buğday alacak, onlara dağıtacak, onların geçimini sağlayacak, size ben dua öğreteyim, tesbih öğreteyim, onları çekin, Allah size yardım eder dedi, kendi öz kızına kendi öz damadı Hz. Ali Allah'ın arslanına, cennet hatunlarının seyyidesi Fatıma anamıza hizmetçi vermedi Peygamber Efendimiz. 30

sa' arpayı almak için parada olmadığından zırhını veriyor ama biriktirse zengin olur, birde saray yapardı. Yani Peygamber Efendimizle beraber Mekke-i Mükerrermeden Medineye gelenlerin içinde kısa zamanda zengin olanlar, ev bark sahibi olanlar, evlenenlerde vardı. Yani zenginlik olmayan bir şey değil, olabilir ama Peygamber Efendimiz dağıttığı için yok. Ne gelirse dağıtıyor, ne gelirse veriyor, boyuna boyuna cömertlik ondan.

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَهَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِرْعَهُ بِشَعِيرٍ وَمَشَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سَنِيخَةٍ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: مَا أَصْبَحَ لِأَلِ مُحَمَّدٍ صَاعٌ وَلَا أَمْسَى وَإِنَّهُمْ لَتَسْعَةُ أَبِيَاتٍ

Ve an enesin radiyallahu anhu kâle.

Enes radiyallahu anhden rivayet edildi ki, Peygamber Efendimiz buyurdu;

Rehene'n-nebiyyü sallallahu aleyhi ves-sellem dır'ahû bi-şa'îrin ve meşeytü ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi vessellem bi-hubzi

şa'îrin ve ihâleti senihhatin ve le-gad semi'tühû yekûlü mâ asbaha li-âli muhammedin illâ sâ'un ve lâ emsâ ve innehüm le-tis'atü ebyâtin.

Ravâhu'l-buhârî.

Peygamber sallallahu aleyhi vessellem arpa almak için, arpa karşılığında zırhını rehin bırakmıştı. Bu Yahudi'nin adı Ebû Şahım imiş. Şahım, Ebû Şahım, me harfi var sonunda. Rehin vermişti, ben Peygamber sallallahu aleyhi vessellem'e arpa ekmeği götürdüm.

Ve ihâleti senihhatin. Erimiş kuyruk yağı götürdüm. Enes radiyallahu anh diyor. Arpa ekmeği, yapılmış arpa ekmeği götürdüm, erimiş kuyruk yağı götürdüm. Öyle tatlı olur ki kuyruk yağı. Kuyruğun dağlıcı böyle alırsın kesersin kesersin kaynatırsın kaynatırsın kaynatırsın kaynatırsın yağı çıkar, içinde erimeyen kısımları da kıtır kıtır kalır, kuyruk yağı yani eksilerin yediği yağların biriside budur. Tence-rede durur o, kuyruk yağı, bir şeye koydun mu pilav falan onunla yaptın mı, dikkat et parmaklarını yeme, çok tatlı olur veya bize öyle gelir. Yani götürdüm ve diyordu ki;

Peygamber Efendimizin şöyle dediğini de kesin olarak işittim. Muhammedin ailesi, *mâ asbaha li-âli muhammedin illâ sâ'un*, Muhammed'in kendi adını söylüyor yabancı gibi söylüyor Peygamber Efendimiz, öyle onun usulü âdabı öyle.

Geçende bir hadîs-i şerîf okuduk, bir Peygamberi kavmi taşladı, kanını akıttı falan diye, kendisini sanki başka üçüncü şahıs gibi böyle anlatır. Tevazuundan, usulü böyledir. Muhammed'in ailesi yanında bir sa' yiyecek sabahlamadı. Bir sa' miktarını unuttum ama şöyle bir şey.

Neden sabahlamadı?

Gitti de ondan. Dağıtıldı da ondan.

Ve lâ emsâ. Akşamlamadı da.

Ve innehüm. Onun ailesi âlî Muhammed dediği. O zaman.

Le-tis'atü ebyâtin. 9 hane idi, o zaman. Peygamber Efendimizin ailesi efradı 9 kişi idi, bir sa' yiyecek sabahlamadı, akşamlamadı. Yani belki de artık bu tabirin anlamını açıklamıyor burada, kelimeler böyle ama yani olmadı, bir sa' yiyecek olmadı manası. Gündüz

ve gecede Muhammed'in ailesinin bu kadar bir yiyeceği olmadı. Bir sa' yiyeceği olmadı. 9'a bölse bir sa' ne tutar?

Belki de o manaya, yani dağıtıyor manasına olsa bu 9 kişiyi söylemez. Râvînin 9 kişiydi o zaman Peygamber Efendimizin ailesi dediği, o zaman o ilk sözlerin böyle bir manaya olduğunu söylüyor, yani bir sa' 9'a taksim edilecek. O kadar bir miktar yiyeceği olmadı. Yani mutfağı yok, kileri yok, oturma odası, yatak odası, misafir odası, limigroom yok, laundry deliği vs. yok, öyle yaşadı. Âlemlerin sultanı, kâinatın serveri, embiyanın önderi Muhammedi Mustafa, Allah'ın habîbi Muhammedi Mustafa sallallahu aleyhi vessellem Efendimiz.

c. Asr-ı Saadet ve Ashâb-ı Suffe:

Peygamber Efendimizin Zamanındaki Yaşam Şartları

Ve sonuncu hadîs-i şerîfi okuyorum. 504'üncü.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُ
سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ عَلَيْهِ رِدَاءٌ
إِمَّا إِزَارٌ وَإِمَّا كِسَاءٌ قَدْ رَبَطُوهُ فِي أَعْنَاقِهِمْ فَمِنْهَا

مَا يَبْلُغُ نِصْفُ السَّاقَيْنِ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الْكَعْبَيْنِ
فِيَجْمَعُهُ بِيَدِهِ كَرَاهَةً أَنْ يُرَى عَوْرَتَهُ

Ve ‘an ebî hüeyrate radiyallahu anhu kâle le-gad raeytü seb’ine min ehli’s-suffeti mâ minhüm raculün aleyhi ridâün immâ izârun ve immâ kisâün gad rabetû fî a’nâgıhim minhâ mâ yeblüğü nısfâ’s-sâkayni ve minhâ mâ yeblüğü’l-ka’beyni fe-yecme’uhû bi-yedihî kerâhete en yürâ avratühû.

Ravâhu’l-buhâriyyü rahmetullâhi aleyhi.

Ebû Hüreyre radiyallahu anh anlatıyor, kendisi ashâb-ı suffice’dan, o zümreden. Andolsun ki ben kesin olarak görmüşüm, suffa ashâbından 70 kişi görmüşüm ki, onların hiç birinin üzerinde ceket, hırka, kafftan yoktu. Böyle koruyacak üst elbisesi yoktu.

İmmâ izârun ve immâ kisâün. Ya sadece peştemali vardı, üstü yoktu, yokluktan, olsa giyecek, çünkü yazı da var kışı da

var. Medine'nin soğuğu da soğuktur. Kürk giydiğimi hatırlıyorum ben Medine de. Sođuk oldu mu soğuk olur. Yokluktan, ya peştemal ya da üste alınan üstlük ama gömlek yani ceket gibi falan değil, kısa bir giyim. Ki boynuna bağlamış onu, o üstüne şey yaptığını bu bağladığı şey örtü kimisinin baldırlarına kadar inerdi, yani dizinin biraz altına kadar inerdi, kimisinin ayak bilek topuklarına kadar inerdi bu bağladığı boynuna bağladığı üstü örtü ve eliyle toparlardı, çünkü sarılıyor boynuna bağlıyor yani. İlik, düğme, dikiş, terzilik, iyi oturdu, oturmadı, şurası çekiyor, burası bilmem ne öyle şey yok. Eliyle tutardı avret yeri açılıp görünmesin diye. Manzarayı gözünüzün önüne getirin. Yiyecek yok, giyecek yok, fakirlik yoksulluk son derece şey öyle yaşarlardı, öyle yaşıyorlardı, hayat böyleydi. Allah'ın en sevgili kullarıydı.

Allah'ın en sevgili kulu kim?

Peygamber Muhammedi Mustafa salallahu aleyhi vessellem Efendimiz.

Ümmetin en sevgili tabakası kim?

En kıymetli tabakası kim?

Asr-ı saadet Müslümanları. Peygamber Efendimizin ashabı. Ondan sonra kim?

Ashabı gören nesil, tâbîin.

Ondan sonraki kim?

Tâbîin'i gören nesil. Tebeu't-Tâbîin. Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîflerinde böyle buyurdu.

Hayru'l-kurûni karnî.

Devrelerin en hayırlısı benim yaşadığım devre. Asr-ı saadet.

Sonra.

Sümmellezîne yelînehüm.

Çünkü Peygamber Efendimizin sohbetinden yetişmiş insanın yanına erişilmez. Onun halini bir defa görmek yeter. Bir gören âşık oluyordu. Yemen'den geliyordu Müslüman oluyordu. Bilmem nerden geliyordu Müslüman oluyordu. Sözü dinliyordu Müslüman oluyordu. Onun sohbeti

pişiriyor, olgunlaştırıyor. Hepsi işte Ebû Ubeyde radiyallahu anh'ın hayatını ben dün gece okudum. Kütüphanemdeki kitapları karıştırdım. Ebû Ubeyde b. Cerrâh radiyallahu anh'ın hayatını okudum. 58 yaşında vefat etmiş. Ürdün de kabri, ömrü savaşlarla geçmiş, şeyden kafile gelince, bir taraftan kafile gelince diyorlar ki; Ya Resûlullah! Müslüman olduk, bize bir emin, güvenilen insan gönder. Andolsun ki size çok güvenilen bir insan göndereceğim sizinle beraber, dininizi öğretsin size, önderlik etsin diye, bu ümmetin çok güvenilen bir kişisini size göndereceğim diye.

Herkes çok güvenilen kişi kimdir diye acaba ben miyim? Acaba benimi seçer? Diye herkes pür dikkat. Ebû Ubeyde radiyallahu anh'a sen kalk ya Eba Ubeyde diyor, diyor bu ümmetin emini budur diyor. Peygamber Efendimizin en sevdiği ashâbından. Çokta yakışıklı imiş Allah görmek nasib etsin rüyada ve cennette. Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz, Osman-ı Zinnûreyn Efendimiz ve Ebû Ubeyde radiyallahu

anh'ın çok yakışıklıları imiş. İnce uzunca boyluymuş, seyrekçe sakallıymış, Allah şefaathlerine erdirsin. Öyle yaşamışlar. Sonra Suriye'nin fethinde bulunmuş. Irak'ın fethinde bulunmuş mübarek, öyle güzel öyle efsanevi bir adaletle idare etmiş ki oraları. Fethettiği diyarda harbi kazanmışlar, Bizans ordusunu perişan etmişler, bir daha gelmiş onu da perişan etmişler, bir daha gelmiş onu da perişan etmişler. Kadınlar bile çarpışmış savaşta, ama perişan etmişler. Kat kat kendilerinden 5 misli üstün düşmanı yenmişler.

Zaferi kazandıktan sonra ahaliye demişler ki; ey ahali işinize gücünüze emniyetle korkmadan devam edin. Korkmayın, bir zarar yok, işinize gücünüze devam edin. Biz Müslümanlardan zekât aldığımız gibi, zekât alıyoruz Müslümanlardan, sizden de sizi himaye ettiğimiz için, vergi alacağız, cizre denilen vergi, ama sizi himaye ettiğimiz için. Yani askeri bakımdan koruduğumuz için alacağız bunu. İşinize gücünüze devam edin demiş.

Sonra Bizans'ın bir büyük ordusu geliyor ki, halifeden emir gelmiş falancaya gidin diye, ahaliyle haber göndermiş demiş ki; biz sizi korumak için vergi almıştık ama şu anda sizden aldığımız vergileri sizi korumak için almıştık, sizi koruyamayacağız, gidiyoruz burdan ayrılıyoruz, sizden aldığımız vergiler hepsi defterde kimden alındığı ve ne miktarda alındığı kayıtlıdır, gelsin herkes vergisini geriye alsın. Ya nida ettirmiş, vergiyi iade ettirmiş.

Alanlar bakmışlar ki, ya Bizans buraları idare ederken, kırbaçla, zincirle döverek zorla vergi alıyorlardı bizden, bu mübarekler vergiyi makul bir sebepten makul bir miktarda alıyorlar, sonrada şey yapmayınca hizmet edemiyoruz gelin paranızı geri alın diyorlar, bunlar daha iyi demişler.

Çoğu Müslüman olmuş, çoğu Bizanslıların aleyhinde bunlara bilgi vermiş yardımcı olmuş. Onlar şu kadar şuradan geliyor, şöyle yapıyor böyle yapıyorlar diye.

Yani toprakları fethetmiş mübarek, gönülleri de fethetmiş. Öyle bir mübarek zat. Nice insanın canı gönülden böyle İslâm'ı sevip, mümin olmasına sebep olacak bir adaleti idare göstermiş. Peygamber Efendimiz severmiş, Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz severmiş. Ömeri Faruk Efendimiz ki şey bir insan sert bir insan, o da herkesi kolay kolay beğenmeyen bir insan, kusur oldu mu söyleyen bir insan, çarşı pazarı dolaşıp da İslâm'i bilgisi olup da cevaplayamayanı kırbaçlayan bir insan. Kırbacı var elinde, oda severmiş.

58 yaşında iken vefat etmiş, Ürdün'ün bir köyünde, türbesinin resmini de gördüm ansiklopedi de. Belki Allah nasib ederde kafile halinde ziyaretine de gideriz çok sevdim. Allah buluştursun, cennette buluştursun, daha menakıbı var, Bedir harbinde Uhud harbinde ne yardımlar etmiş. Ne yararlılıklar göstermiş, ne kahramanlıklar yapmış, Peygamber Efendimizin şey dediği kimse bu, anam babam sana feda

olsun Eba Ubeyde dediği kimse. Anam babam feda olsun diye hitap ettiği kimse. Ama ilk Müslümanlardan. Ebû Bekir Sıddîk Müslüman etmiş bunu. Öyle ilk Müslüman olanlardan, Müslüman ettiği eşraftan, kureyşten, kureyş'in asaletli kişilerinden.

Allah şefaathlerine erdirsin.

El Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

